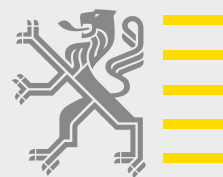

vrind 2008

Vlaamse Regionale Indicatoren

Vlaamse overheid

Het sportbeleid wordt bekeken vanuit vier invalshoeken: het aanbod, de participatie, de topsport en het medisch verantwoord sporten.

Sportaanbod

Het beleid wil inwerken op alle facetten die de kwaliteit van het sportaanbod bepalen: infrastructuur, begeleiding, materiaal en organisatie. Men wil daarbij een kwaliteitsverhoging doorvoeren op zowel lokaal, provinciaal als Vlaams niveau. Bij de realisatie ervan worden alle actoren betrokken: de gemeentelijke en provinciale sportdiensten, de plaatselijke sportclubs, de sportfederaties, de Stichting Vlaamse School-sport (SVS), het Bloso en andere sportaanbieders. Het beleid ziet de verhoging van de kwaliteit als belangrijke voorwaarde voor de verhoging van de sportparticipatie en het tegengaan van het drop-out-verschijnsel bij jongeren. Door de kwaliteit van het **sportaanbod** te verhogen kan het ook succesvol in concurrentie gaan met andere vrijetijdsbestedingen.

Sportinfrastructuur

Toegankelijke en degelijke **sportinfrastructuur** is een belangrijk instrument om alle Vlamingen aan het sporten te krijgen.

Inzake **sporthallen** en sportlokalen wordt ten opzichte van 2006 een stijging vastgesteld. Bij de

sporthallen is deze stijgende lijn al enkele jaren merkbaar. De toename van het aantal **sportlokalen** betekent een ommekeer in vergelijking met de dalende evolutie van de voorbije jaren. Voorlopig moet nog afgewacht worden of deze stijging zich structureel verderzet of slechts een eenmalig verschijnsel is.

Het aantal **zwembaden** (overdekt en openlucht) blijft ook in 2007 dalen. In vergelijking met de vorige jaren is deze daling evenwel beperkt. Het lijkt erop dat het aantal zwembaden in de eerstvolgende jaren constant zal blijven of zelfs terug lichtjes zal stijgen.

De sinds enkele jaren ingezette daling van het aantal **openlucht sportvelden** zet zich in 2007 door, zij het in mindere mate dan de voorgaande jaren.

Onderzoek naar de behoeften inzake sportinfrastructuur in Vlaanderen van het Wetenschappelijk Steunpunt Cultuur, Jeugd en Sport toont aan dat er nog steeds een sterk tekort is aan ruimte voor sport. Via het Vlaams Sportinfrastructuurplan wordt vanaf 2009 een inhaalbeweging ingezet. Hiervoor wordt 225 miljoen euro voorzien.

Sportclubs en kaderopleiding

Vlaanderen beschikt over een uitgebreid netwerk van drie tot vier sportverenigingen per 1.000 inwoners. In totaal gaat het om meer dan 20.000 **sportclubs**. In internationaal opzicht scoort Vlaanderen

7.66 Sportinfrastructuur

Overzicht van de voornaamste sportinfrastructuur naar provincie, 2007.

	Sporthallen	Sportlokalen	Overdekte zwembaden	Openlucht zwembaden	Openlucht sportvelden
Antwerpen	321	1.553	79	22	3.693
Limburg	238	629	42	21	2.161
Oost-Vlaanderen	270	1.068	42	14	1.991
Vlaams-Brabant	214	601	38	8	1.450
West-Vlaanderen	249	919	63	20	1.882
Totaal	1.292	4.770	264	85	11.177

Bron: Bloso.

7.67 Kerncijfers Vlaamse Trainerschool

Evolutie van enkele kerncijfers Vlaamse Trainerschool, van 2000 tot 2006.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Niveau Trainer A	97	162	109	95	165	111	82
Niveau Trainer B of Instructeur B	371	691	505	455	299	623	449
Niveau Initiator*	2.395	3.059	3.965	2.702	3.058	3.090	3120
Totaal	2.863	3.912	4.579	3.252	3.522	3.824	3651

*alle opleidingen behalve Trainer A, Trainer B en Instructeur B.

Bron: Bloso.

hiermee hoog. De verklaring hiervoor is dat er veel kleine sportclubs zijn. Aan deze sportclubs worden in het algemeen hoge verwachtingen gesteld. Ze moeten beschikken over een goede infrastructuur, ze moeten goedkoop en dichtbij gelegen zijn en goede openingsuren hebben. Daarnaast moeten ze over gekwalificeerd personeel beschikken. Om te kunnen voldoen aan deze hoge eisen wil het beleid de sportclubs nadrukkelijker ondersteunen ondermeer via het nieuwe decreet lokaal 'Sport voor Allen'-beleid en rechtstreekse financiering van de jeugdvoetbalclubs. De **kwalitatieve omkadering** in een club is een belangrijk aandachtspunt. Om de kwaliteit van het aanbod te verbeteren, is een verdere professionalisering en een verhoging van de gekwalificeerde begeleiders noodzakelijk. **De Vlaamse Trainerschool (VTS)** is de belangrijkste actor in dit streven naar kwaliteit. De VTS is een samenwerkingsverband tussen het Bloso, de topsportmanager, de universiteiten

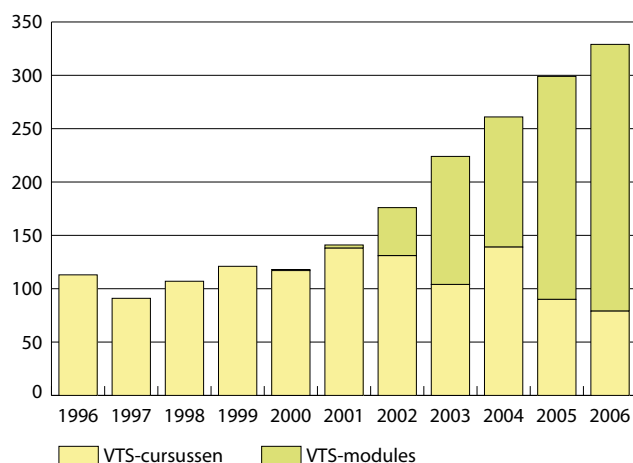
en hogescholen met een opleiding LO en de Vlaamse sportfederaties.

De VTS richt zich in de eerste plaats tot de vrijwilligers die in de sportclubs actief zijn. De sportclubs moeten over goed opgeleide lesgevers, trainers en begeleiders beschikken. Zo zal de dienstverlening en de kwaliteit van de sportbeoefening voor de competitieve en de recreatieve sporters verbeteren.

Het aantal door de VTS georganiseerde **cursussen en modules** (opleidingsonderdelen) zit in stijgende lijn. De modules nemen een steeds groter aandeel in. De erkende cursussen (cursussen niet georganiseerd maar wel erkend door de VTS) kennen een halvering, te wijten aan de verhoogde kwaliteitseisen, ten opzichte van 2004. Het aantal georganiseerde bijscholingen kende een piek in 2004 maar daalde lichtjes in 2005. Het aantal uitgereikte diploma's schommelt

7.68 VTS-cursussen en modules.

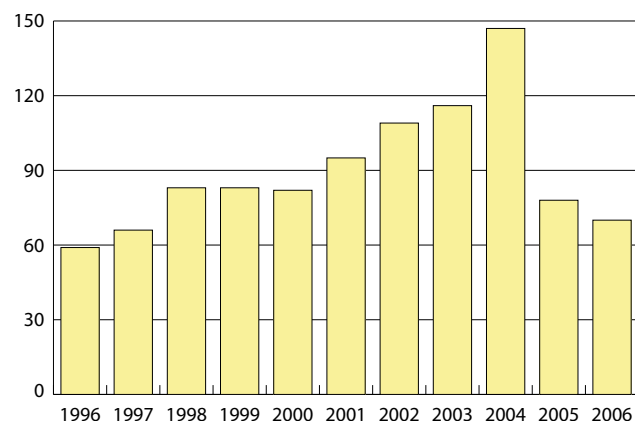
Evolutie cursussen georganiseerd door de Vlaamse Trainerschool, van 1996 tot 2006. Modules zijn opleidingsonderdelen.

Bron: Bloso.

7.69 Erkende cursussen

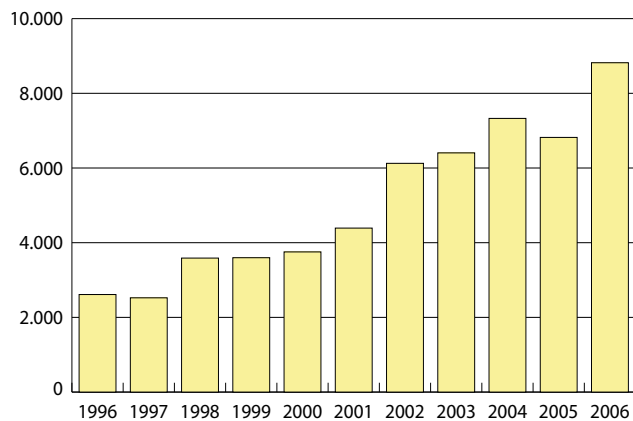
Evolutie van de erkende cursussen (niet georganiseerd maar wel erkend door VTS) en bijscholingen door de Vlaamse Trainerschool, van 1996 tot 2006.

Bron: Bloso.

7.70 Cursisten Vlaamse Trainersschool

Evolutie aantal deelnemers aan cursussen georganiseerd door de Vlaamse Trainersschool, van 1996 tot 2006.

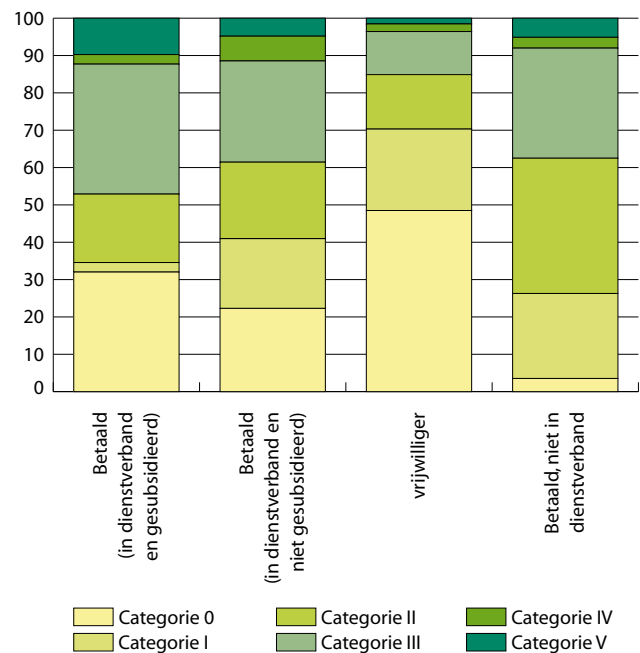
Bron: Bloso.

jaarlijks, maar ten opzichte van 2000 is er een duidelijke stijging. Vooral bij de gediplomeerden van het niveau initiator is er een sterke toename. Het aantal cursisten kent een aanzienlijke groei in 2006.

De voorbije jaren leek het de goede richting uit te gaan met de **professionalisering** van het sporttechnische kader van de sportclubs. Naast een steeds betere registratie bleek het aantal gekwalificeerde lesgevers toe te nemen. In 2006 was er echter, uitgezonderd in categorie IV (VTS-toptrainer), opnieuw een daling in het aantal gekwalificeerde lesgevers. De reden hiervoor ligt waarschijnlijk toch terug in een verminderde registratie. Bij de sportfederaties valt op dat een groot aantal vrijwilligers nog steeds geen of een laag sporttechnisch diploma heeft. Bij de betaalde medewerkers is het aandeel met een diploma duidelijk hoger, al is ook hier ongeveer een kwart niet gekwalificeerd.

7.72 Professionalisering Sportfederaties

Verdeling van de medewerkers (administratieve, bestuurlijke en sporttechnische) bij de erkende en gesubsidieerde sportfederaties, naar categorie van sportdiploma, in 2006, in %.

Van categorie 0 (geen opleiding) tot categorie 5 (licentiaat L.O.).

Bron: Bloso.

Sportkampen en sportklassen

De **Bloso-sportkampen** worden georganiseerd tijdens de schoolvakanties. Deze sportkampen worden gekenmerkt door hun hoge kwaliteit. Het aantal door Bloso georganiseerde sportkampen steeg tussen 2000 en 2003. Na een terugval in 2004 is er opnieuw een stijging om in 2006 hetzelfde

7.71 Professionalisering sportclubs

Evolutie van de professionalisering in de sportclubs, van 2000 tot 2006, totaal aantal en procentuele verdeling.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Categorie 0	46,8	49,8	46,4	53,5	46,6	44,1	48,0
Categorie I	29,5	26,2	30,7	26,6	29,9	29,9	29,1
Categorie II	16,6	16,0	15,6	13,2	15,7	18,2	14,5
Categorie III	6,0	7,2	6,7	5,5	6,9	7,0	6,9
Categorie IV	0,4	0,4	0,3	0,5	0,5	0,4	1,0
Categorie V	0,6	0,4	0,3	0,6	0,5	0,5	0,5
Totaal	20.471	21.045	28.901	32.652	38.151	41.856	40.237

Categorie 0: Geen sporttechnisch diploma. Van categorie 0 (geen opleiding) tot categorie 5 (licentiaat L.O.).

Bron: Bloso.

7.73 Sportkampen

Evolutie van het aantal ingerichte sportkampen en deelnemers aan sportkampen van Bloso en de gesubsidieerde sportfederaties, van 2000 tot 2006.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Aantal ingerichte sportkampen							
Bloso	710	747	761	865	792	816	859
Gesubsidieerde sportfederaties	610	551	549	444	552	526	437
Aantal deelnemers							
Bloso	8.553	8.115	8.500	9.476	9.500	9.470	9.716
Gesubsidieerde sportfederaties	13.320	13.109	12.957	11.164	10.250	10.657	11.075

Bron: Bloso.

7.74 Sportklassen

Evolutie van het aantal sportklassen, van 2000 tot 2007.

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Aantal sportklassen	302	310	334	351	370	373	377
Aantal deelnemers	15.312	15.776	17.026	17.156	17.847	17.190	17.325

Bron: Bloso.

niveau te bereiken als in 2003. Ook het aantal deelnemers ligt terug even hoog als in 2003. De Bloso-sportkampen kennen een hoge bezettingsgraad die de afgelopen jaren toenam van 80 tot 97%. De **gesubsidieerde sportfederaties** organiseerden in 2006 opnieuw minder sportkampen, maar het aantal deelnemers blijft wel stijgen. In 2006 hebben 173 van de 187 **gesubsidieerde gemeentelijke sportdiensten** 3.500 sportkampen ingericht met in totaal bijna 115.000 deelnemers. Deze gegevens zijn echter moeilijk in de tijd vergelijkbaar omdat er geen verplichte registratie bestaat. Daarenboven wordt het begrip sportkamp door de gemeenten op een ruimere manier ingevuld. Omdat blijkt dat er weinig kinderen uit kansengroepen deelnemen aan sportkampen, wordt in 2008 werk gemaakt van specifieke toeleidingstrajecten voor kinderen en jongeren met een beperking of die leven in gezinnen in armoede. Zowel de Bloso-sportkampen als de gesubsidieerde sportkampen van de sportfederaties worden hierbij beoogd.

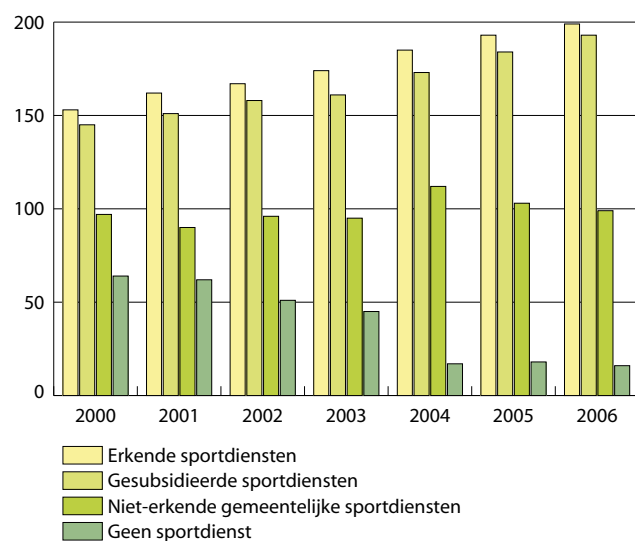
Het Bloso organiseert ook **sportklassen**. De klas verhuist dan van maandag tot vrijdag naar de internaatafdeling van een Bloso-centrum en krijgt naast de gewone vakken van de eigen leraar ook minstens twee uur sport per dag van Bloso-lesgevers. Het aantal sportklassen neemt ieder jaar toe. Het aantal deelnemers aan sportklassen stijgt jaarlijks, met een uitzonderlijke piek in de periode 2004-2005.

Sportdiensten en sportraden

In 2006 had het overgrote deel van de Vlaamse gemeenten een **autonome sportraad**. Er kwam in 2006 nog één gemeente bij. Het aantal erkende gemeentelijke sportdiensten blijft verder stijgen in 2006 tot 193 waarvan 187 gesubsidieerd. Daarnaast

7.75 Sportdiensten

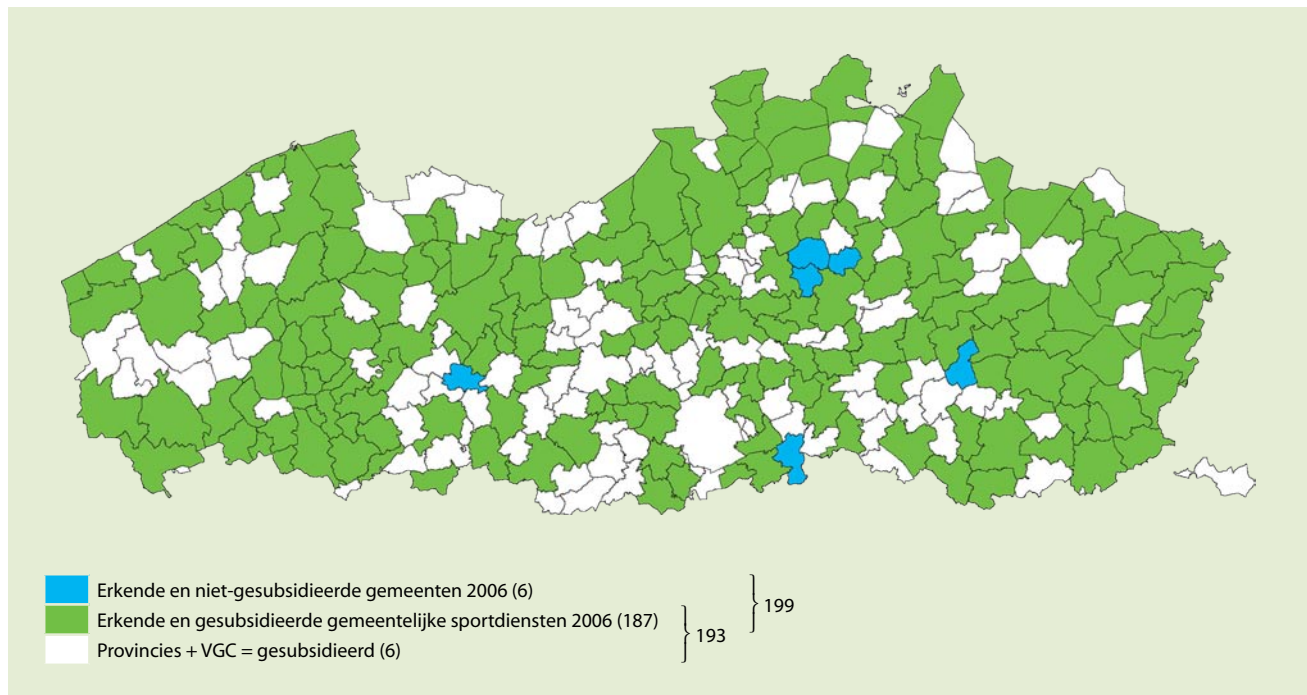
Evolutie van het aantal erkende, gesubsidieerde en niet erkende sportdiensten, van 2000 tot 2006.

Bron: Bloso.

7.76 Sportdiensten

Spreiding sportdiensten, in 2006.

Bron: Bloso.

zijn er nog 5 provinciale **sportdiensten** en een sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De sportdiensten hebben op lokaal en provinciaal vlak een regierol en voeren hun sportpromotionele opdracht uit in nauw overleg met de andere, lokale sportactoren. Als regisseurs en coördinatoren van het lokale en regionale sportgebeuren trachten de sportdiensten samen met de sportclubs de sportparticipatie en de kwaliteit van het sportaanbod te verhogen.

In verhouding tot het totaal aantal gemeenten in de provincie, is Limburg de koploper voor wat betreft de erkende sportdiensten gevolgd door West-Vlaanderen. Antwerpen en Oost-Vlaanderen nemen een tussenpositie in en Vlaams-Brabant sluit de rij. Deze rangorde wordt ook teruggevonden als de gemeenten met een erkende sportdienst in kaart gebracht worden. In centraal-, West- en Oost-Vlaanderen, in de Denderstreek, in het Pajottenland, in Haspengouw en in de gemeenten in de rand rond Antwerpen vinden we minder erkende sportdiensten, al zijn verschillende van de nieuw erkende sportdiensten wel in deze regio's terug te vinden. Ondanks de voortdurende stijging in de voorbije jaren waren er in 2006 nog steeds 115 gemeenten zonder erkende sportdienst. Dit is te verklaren door de strenge erkennings-

voorwaarden. Het aantal gesubsidieerde **sportfunctionarissen** stijgt logischerwijs met de stijging van het aantal gesubsidieerde sportdiensten. De meeste sportfunctionarissen hebben intussen een diploma Lichamelijke Opvoeding. Vanaf 2008 is het nieuwe decreet lokaal 'Sport voor Allen'-beleid in werking getreden: 281 gemeenten, 5 provincies en de VGC dienden tot nu toe een sportbeleidsplan in.

Sportparticipatie

Het verhogen van de **sportparticipatie** blijft de belangrijkste ambitie van de Vlaamse Overheid. Deze ambitie beperkt zich niet enkel tot het verhogen van de participatie van het grote publiek. Daarnaast wordt er ook veel aandacht besteedt aan de sportdeelname van doelenkansengroepen. Zo worden ondermeer een aantal projecten voor gehandicapten, gedetineerden en maatschappelijk kwetsbare jongeren ondersteund (Special Olympics, het project 'Kort op de Bal' in Brussel, de projecten Buurtsport, ...).

Op termijn zullen deze projecten een plaats krijgen in het nieuwe participatiedecreet dat extra en flankerende impulsen geeft naar de verbreding en verdieping van de participatie aan cultuur, jeugdwerk en sport.

Lidmaatschap

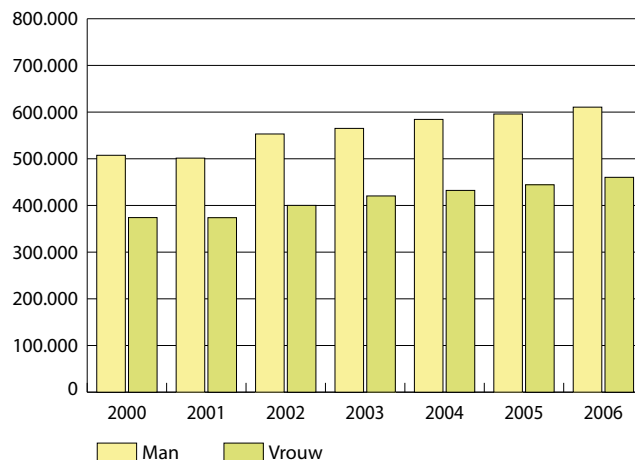
Het Bloso promoot het sporten in clubverband. Het wil meer jongeren en volwassenen aanzetten om te sporten in clubverband, met als doel het lifetime-sporten te stimuleren. De door Bloso **gesubsidieerde sportfederaties** telden in 2006 ruim 1,1 miljoen leden. De licht stijgende trend van de voorbije jaren van het totaal aantal **leden** blijft zich in 2006 doorzetten. Zowel bij de mannen als bij de vrouwen. De stijging situeert zich bij de -12-jarigen en de volwassenen. Voor de 12 tot 18-jarigen blijft het ledenaantal min of meer gelijk. Het aandeel mannen blijft hangen rond 57%. Bij de jeugd is er wel een kentering merkbaar en zijn er zelfs meer meisjes dan jongens lid. De gegevens rond de **drop-out** zijn de voorbije jaren vrij stabiel. Het aandeel van de leden dat zijn lidmaatschap verlengt, blijft schommelen rond driekwart van het totaal aantal leden.

Met deze cijfers moet men echter voorzichtig zijn. Sommige sporters zijn aangesloten bij meer dan één sportclub. Bovendien valt het voetbal nog steeds buiten deze cijfers. Voor een volledig beeld van het lidmaatschap van een **sportvereniging** doen we daarom een beroep op de SCV-survey. Ruim een vijfde van de bevolking zegt **actief lid** te zijn van een sportvereniging, daarnaast is ongeveer 3% **bestuurslid**. De licht stijgende tendens van vorig jaar wordt hierdoor bevestigd. Ongeveer tweederde van de actieve leden geeft aan te sporten in clubverband met vaste trainingen en tijdstippen. De helft van de actieve leden doet dit zelfs minstens wekelijks.

Opvallend is dat de inhaalbeweging van de vrouwen niet verder bevestigd wordt. Bij de mannen is nog steeds bijna een derde actief lid bij een sportvereniging of bestuurslid. Dit is bijna het dubbel van het aantal vrouwen, dat daarmee terugvalt naar het niveau van 2005. Het klassiek verschil naar opleiding wordt vastgesteld. Opmerkelijk is echter wel

7.78 Leden

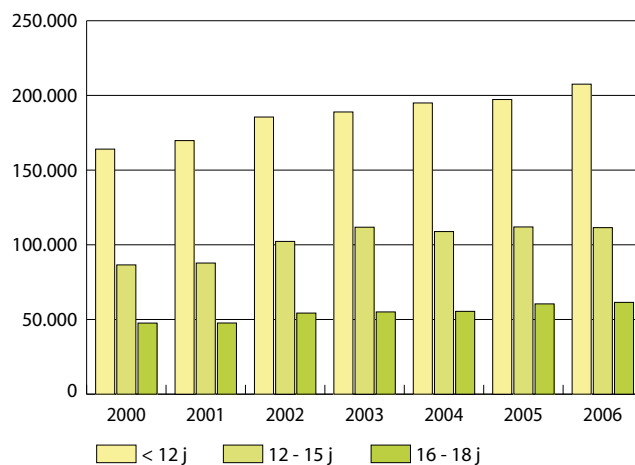
Evolutie van het aantal aangesloten leden in de sportclubs van de erkende en de gesubsidieerde Vlaamse sportfederaties, van 2000 tot 2006.

Bron: Bloso.

7.79 Jongeren

Evolutie van het aantal aangesloten kinderen en jongeren in de sportclubs van de erkende en de gesubsidieerde Vlaamse sportfederaties, van 2000 tot 2006.

Bron: Bloso.

7.77 Actief lidmaatschap

Evolutie van het actief lidmaatschap van een sportvereniging, naar geslacht, in %, van 2001 tot 2007.

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Actief lid	Man	22,9	23,3	21,0	25,1	23,9	24,7	25,5
	Vrouw	14,9	15,2	14,9	15,5	15,4	19,0	16,1
	Totaal	18,8	19,2	18,0	20,2	19,6	21,8	20,7
Bestuurslid	Man	4,4	4,7	4,3	3,9	5,4	5,2	4,8
	Vrouw	0,1	0,8	1,0	0,8	0,5	0,8	0,1
	Totaal	2,2	2,7	2,7	2,3	2,9	2,9	2,4

Bron: SCV-survey.

7.80 Frequentie clubverband

Frequentie sporten in clubverband met vaste trainingen en tijdstippen, naar geslacht, in %.

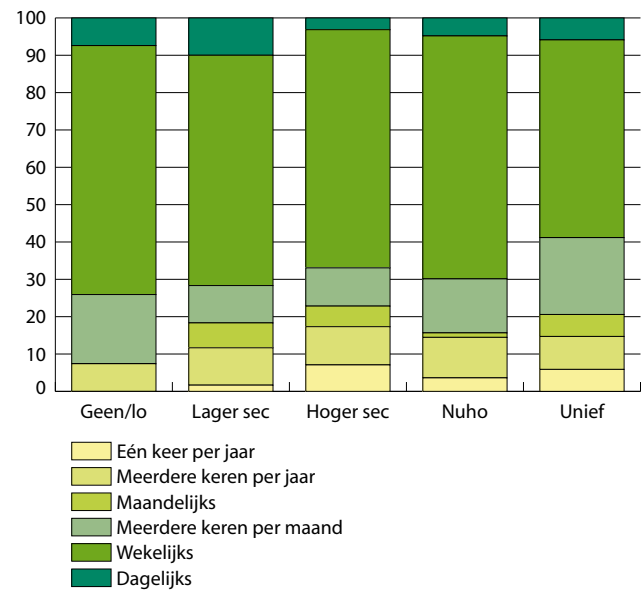
	Man	Vrouw	Totaal
Nooit	73,9	80,5	77,3
Eén keer per jaar	0,8	1,2	1,0
Meerdere keren per jaar	2,7	1,9	2,3
Maandelijks	1,1	0,7	0,9
Meerdere keren per maand	3,1	2,8	3,0
Wekelijks	17,2	11,6	14,4
Dagelijks	1,1	1,2	1,2
	100,0	100,0	100,0

Bron: SCV-survey 2007.

dat als ze sporten in clubverband met vaste tijdstippen, lageropgeleiden dit niet minder frequent of zelfs vaker doen. Naar leeftijd wordt zowel een verval van het lidmaatschap als van de frequentie van participatie vastgesteld vanaf 45 jaar. Mensen met een functiebeperking zijn minder vaak lid van een sportvereniging. In het bijzonder de groep die aangeeft vaak last te hebben van deze functiebeperking. Uit een recent SVR-rapport blijkt ook dat naast de reeds aangehaalde kansengroepen ook andere groepen zoals alleenstaanden en mensen met een laag inkomen minder goed scoren. Hierbij kan wel opgemerkt worden dat het om vrij beperkte verschillen gaat in verhouding tot vele andere soorten van maatschappelijke participatie.

7.82 Naar opleiding clubverband

Frequentie sporten in clubverband met vaste trainingen en tijdstippen, naar opleiding, in %. (verdeling respondenten die niet of nooit hebben geantwoord).

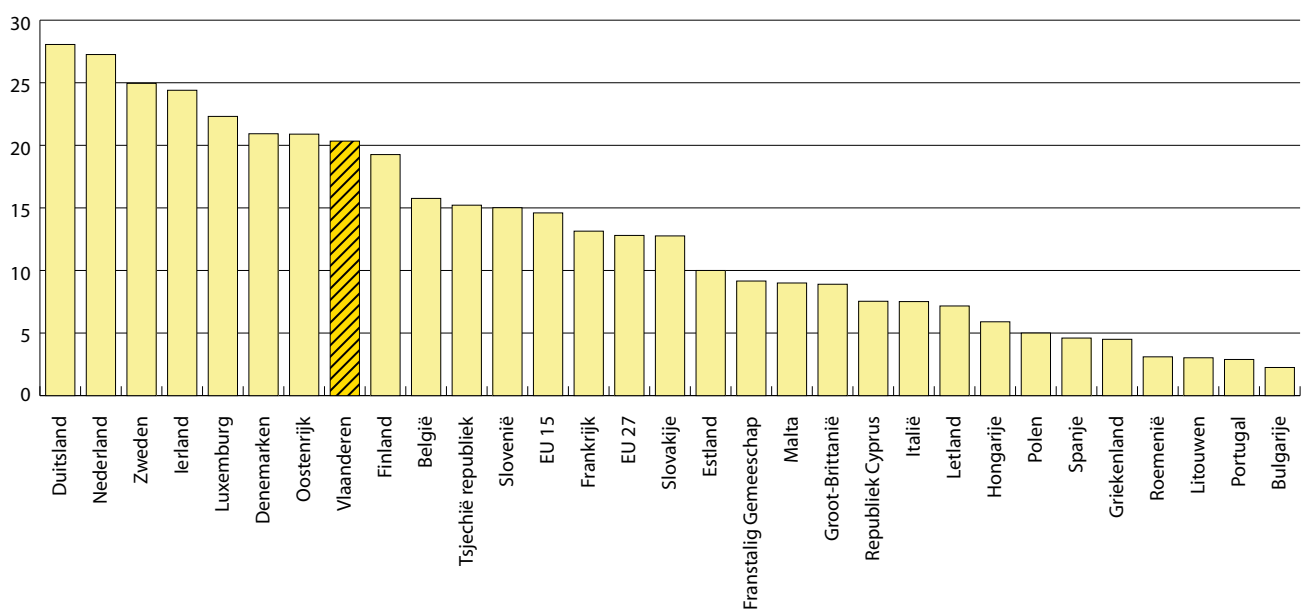

Bron: SCV-survey 2007.

In die zin wordt de doelstelling om de sportparticipatie te verbreden reeds vrij goed ingevuld. Bepaalde **kansengroepen** (vrouwen, ouderen, personen met een functiebeperking, alleenstaanden, laag inkomen)

7.81 Europese vergelijking

Zich actief inzetten of vrijwilligerswerk te doen voor een sportclub of club voor buitenactiviteiten, in %.

Bron: Eurobarometer 66.3, herfst 2006.

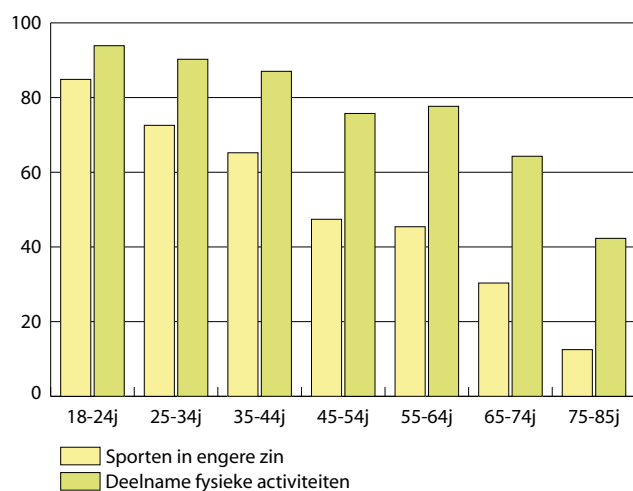
scoren voor wat het lidmaatschap van een sportvereniging betreft, beter dan voor de deelname in andere domeinen van het maatschappelijke leven. Ook in Europese context scoort Vlaanderen goed. Bij een Europese bevraging zegt een vijfde van de Vlamingen zich actief in te zetten of vrijwilliger te zijn in een sportclub of club voor buitenactiviteiten (recreatieve organisatie). Dit is duidelijk meer dan de Franstalige Gemeenschap (9%) en het gemiddelde van de EU27 (13%).

Algemene sportdeelname

De **sportdeelname** nam tussen 1999 en 2006 duidelijk toe. Deze stijging situeert zich vooral bij de **recreatieve sportbeoefening** buiten verenigingsverband (Pauwels en Scheerder, 2007). De resultaten voor een nieuwe bevraging (ISSP 2007) bevestigen deze stijgende lijn. Zo zegt meer dan driekwart van de bevolking dat ze deelgenomen heeft aan **fysieke activiteiten**. Enkele vragen die specifiek peilen naar “sporten binnen verenigingsverband met vaste trainingen en tijdstippen” of “buiten verenigingsverband op eigen initiatief en met flexibele uren” leveren een wat lager percentage op. Op basis van deze vragen met wat strengere criteria blijkt nog 53% van de Vlamingen te sporten. Voor de deelname aan fysieke activiteiten zien we geen verschil naar geslacht. Wat in de lijn ligt van de **gendergelijkheid** voor de algemene sportdeelname die vorig jaar voor het eerst werd vastgesteld. Als de strengere criteria gehanteerd worden om de

7.83 Sportdeelname naar leeftijd

Deelname aan fysieke activiteiten en sporten in engere zin naar leeftijd.

Bron: SCV-survey en ISSP 2007.

7.84 Sportdeelname naar geslacht

Deelname aan fysieke activiteiten en sporten in engere zin naar geslacht.

	Man	Vrouw	Totaal
Deelname fysieke activiteiten	79,0	77,5	78,2
Sporten in engere zin	58,5	48,0	53,2
Buiten verenigingsverband op eigen initiatief en met flexibele uren	52,0	41,9	46,8
Sporten binnen verenigingsverband met vaste trainingen en tijdstippen	26,2	19,4	22,7

Bron: SCV-survey en ISSP 2007.

sportdeelname te bepalen stellen we echter nog wel een duidelijk verschil naar geslacht vast. Vorig jaar leek een volledige gelijkheid voor zowel de participatie in clubverband als voor de globale sportparticipatie er aan te komen. Dit jaar moeten we echter vaststellen dat dit nog niet volledig het geval is; al is de gelijkheid naar geslacht het jongste decennium alleszins wel toegevoegd. Naar leeftijd stellen we een min of meer lineaire daling vast voor de fysieke activiteit en sporten. Naar opleidingsniveau zijn er uitgesproken verschillen. Zo is bij de laagst opgeleiden zes op tien nooit of weinig betrokken bij fysieke activiteiten terwijl dit slechts voor twee op tien van de lageropgeleiden het geval is. Als we ons baseren op de strengere criteria, doen de hoogst opgeleiden vier maal meer aan sport dan de laagst opgeleiden. Uit het recente SVR-rapport naar kansengroepen blijkt dat net als bij het lidmaatschap van een sportvereniging verschillende kansengroepen minder goed scoren. Alleenstaande ouders, mensen met een functiebeperking en mensen met een laag inkomen kennen een lagere deelname. In verhouding met andere domeinen scoort sport vrij goed wat de participatie van kansengroepen betreft.

Wat de **sportvoorkeur** betreft werd gepeild naar de twee vaakst beoefende sporten. Op basis hiervan wordt de verschuiving naar individuele sporten die zich de laatste jaren voltrekt, nogmaals bevestigd. De toptien wordt gedomineerd door solosporten. Voetbal blijft de enige teamsport in de toptien met daarnaast de duosporten tennis en badminton. Voetbal blijft nog steeds enkel bij de mannen een populaire sport en dansen is een sport die voornamelijk door vrouwen wordt beoefend. Fitness is dan weer bij beide populair, maar scoort wel duidelijk beter bij vrouwen dan bij mannen. Voor lopen geldt het omgekeerde. Naar leeftijd kunnen er grote variaties optreden. Fietsen is echter een sport die een gelijkmatige verdeling kent over de leeftijdsgroepen. Ook wandelen kent een vrij

7.85 Top tien populariteit

Beoefende sporten, in % van de bevolking.

	Vaakst beoefend	2de vaakst beoefend	Totaal
1 Fietsen	20,7	17,7	38,4
2 Wandelen	19,2	16,1	35,3
3 Lopen/joggen	6,6	4,4	11,0
4 Fitness	5,4	2,7	8,1
5 Zwemmen	3,3	4,2	7,5
6 Voetbal	3,9	1,5	5,4
7 Tennis	2,0	1,6	3,6
8 Dans	1,1	0,9	2,0
9 Turnen	0,9	0,5	1,4
10 Badminton	0,7	0,4	1,1

Bron: ISSP 2007.

7.86 Populariteit naar geslacht

Beoefende sporten naar geslacht, in % van de bevolking.

	Vaakst beoefend	2de vaakst beoefend	Totaal
Mannen			
• fietsen	21,8	17,7	39,5
• wandelen	14,4	16	30,4
• lopen	6,6	6	12,6
• voetbal	7,4	2,8	10,2
• zwemmen	2,4	3,9	6,3
• fitness	4,4	1,8	6,2
• tennis	2,6	1,9	4,5
Vrouwen			
• wandelen	23,7	16,1	39,8
• fietsen	19,5	17,6	37,1
• fitness	6,2	3,5	9,7
• lopen	6,7	3	9,7
• zwemmen	4,2	4,7	8,9
• dansen	1,9	1,2	3,1
• tennis	1,2	1,1	2,3

Bron: ISSP 2007.

gelijkmatige verdeling over de leeftijdsgroepen al springen de 45-64-jarigen er toch bovenuit. Lopen, fitness en voetbal scoren vooral goed bij jongeren, maar blijven tot 45 jaar behoorlijk populair. Zwemmen en squash doen het opvallend goed bij mensen in de “drukke leeftijd” (25-44-jarigen). Tennis doet het goed bij alle leeftijdsgroepen uitgezonderd de oudste leeftijdsgroep. Als we de sportvoorkeur naar opleiding bekijken blijken fietsen, wandelen en zwemmen een redelijk democratisch gehalte te hebben. Ook sporten als fitness, voetbal en lopen doen het in dit opzicht niet slecht maar kennen wel een lage participatie van de laagstopgeleiden.

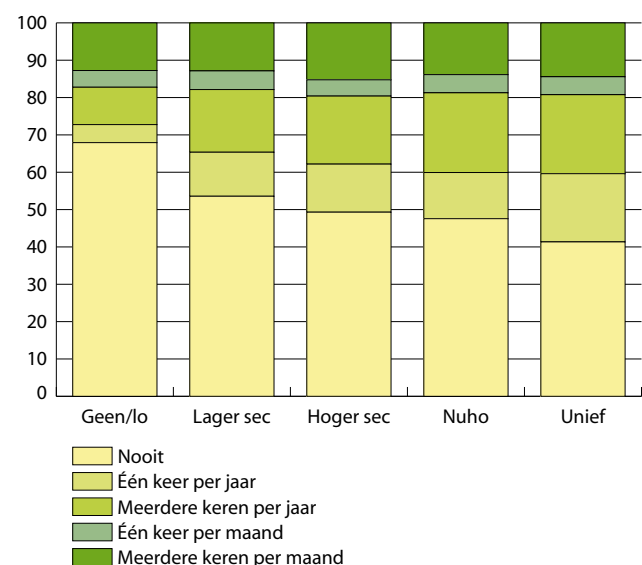
Passieve deelname

De helft van de bevolking geeft aan een **sportevenement** te hebben bijgewoond als toeschouwer. Deze passieve interesse voor sport correleert vrij sterk met het zelf deelnemen aan fysieke activiteiten. Bijna een kwart van de mannen gaat minstens maandelijks als toeschouwer naar een sportwedstrijd, bij de vrouwen is dit slechts de helft. De 35-44-jarigen blijken de meest frequente toeschouwers te zijn. Opvallend is dat wat de maandelijkse toeschouwers betreft er nauwelijks verschillen zijn naar opleidingsniveau. Enkel voor de minder frequente categorieën scoren de laagopgeleiden minder goed.

4 op 10 mannen geven voetbal op als meest bekeken sport op TV. Vrouwen kijken het vaakst naar tennis, voor een kwart van hen is het de vaakst bekeken sport. Heel opvallende verschillen naar leeftijd zijn er niet voor het op TV bekijken van sport. Al scoort voetbal bij de jongeren duidelijk beter dan wielrennen. Naar opleidingsniveau zijn de verschillen opvallend klein. Uit een Europese bevraging blijkt dat ongeveer de helft van de Vlamingen een sportevenement bijgewoond heeft. Dit is hoger dan de Franstalige Gemeenschap waar het minder dan 40% is en het Europese gemiddelde dat net boven 40% ligt.

7.87 Sportevenement

Bijwonen van een sportevenement naar opleiding, in %.

Bron: SCV-survey 2007.

Attitudes en motieven

Als men de sportparticipatie wil verhogen, is het niet onbelangrijk om te weten wat de **motieven** zijn om aan sport te doen. Zes op tien vindt sport heel belangrijk voor de fysieke of mentale gezondheid. Minder dan 10% vindt dit niet, of niet erg belangrijk. Hoogopgeleiden vinden dit wel duidelijk een belangrijker motief dan laagopgeleiden. Daarnaast is ook opvallend dat meer jongeren dan ouderen de fysieke of mentale gezondheid aanhalen als belangrijk motief om aan sport te doen. Bijna een kwart van de mensen vindt het ontmoeten van anderen een heel belangrijke reden. Een derde vindt dit niet belangrijk. Opvallend is dat vooral laagopgeleiden en ouderen dit een heel belangrijk motief vinden. Leeftijd en opleiding hangen wel vaak sterk samen, waarbij ouderen lager opgeleid zijn. Het competitie-element wordt door veel mensen als vrij onbelangrijk ervaren. Meer dan acht op tien vindt het niet belangrijk. Hierbij zijn opvallend kleine verschillen naar leeftijd te noteren. Mannen vinden dit wel belangrijker dan vrouwen en laagopgeleiden vinden het belangrijker dan hoogopgeleiden. Een vijfde van de bevolking sport om er goed uit te zien. Voor een derde van de bevolking speelt dit motief helemaal geen rol. Vrouwen vinden dit belangrijker dan mannen. Veel meer laagopgeleiden dan hoger opgeleiden geven dit op als een heel belangrijke reden. De jongste en de oudere leeftijdscategorieën vinden dit belangrijker dan de middenleeftijdsgroep.

Ongeveer acht op tien onderschrijft de mening dat sport het karakter van kinderen ontwikkelt. Minder dan een kwart van de bevolking is het eens met de stelling dat er teveel sport op TV is. Ouderen zijn het meer uitgesproken oneens met deze stelling en vrouwen zijn het er iets meer mee eens. Zes op tien Vlamingen gelooft dat sport verschillende groepen in België dichter bij elkaar kan brengen. Bij de 55-plussers denkt zelfs zeven op tien dat dit het geval is. Universitair geschoolden staan in verhouding tot de andere opleidingsniveaus het meest sceptisch tegenover deze stelling. Mannen geloven er meer in dan vrouwen. Een vijfde van de Vlamingen denkt dat internationale sportwedstrijden tussen landen eerder spanningen dan een goede verstandhouding met zich meebrengen. Ouderen en laagopgeleiden zijn hiervan het meest overtuigd. Meer mannen dan vrouwen zijn het oneens met deze stelling. Ongeveer de helft van de bevolking gaat er mee akkoord dat de overheid meer geld aan sport besteedt; bijna zes op tien mannen tegenover slechts vier op tien vrouwen. Minder dan een vijfde gaat daar niet mee akkoord.

Jeugdsport

De **fysieke fitheid** van de jeugd is een belangrijk aandachtspunt voor het beleid. De fitheid van de jeugd gaat erop achteruit. De Vlaamse jeugd zou meer sedentair worden en dikker worden. De

7.88 Motieven

Motieven voor sportbeoefening, in %.

	Niet belangrijk	Niet erg belangrijk	Enigszins belangrijk	Heel belangrijk
Sport/spelen voor fysieke/mentale gezondheid	4,5	4,7	31,8	58,9
Sport/spelen om andere mensen te ontmoeten	10,1	22,1	44,9	22,9
Sport/spelen om met anderen te concurreren	51,5	32,3	12,4	3,9
Sport/spelen om er goed uit te zien	16,5	20,5	43,7	19,3

Bron: ISSP 2007.

7.89 Meninge n over sport

Meninge n over sport, in %.

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee eens	Sterk mee eens
Er is te veel sport op tv.	8,8	27,2	40,8	17,3	5,9
Sport brengt verschillende groepen in België dichter bijeen.	1,5	8,7	29,2	51,6	9,1
Internationale sportwedstrijden roepen eerder spanningen tussen landen op.	6,4	34,6	38,0	17,4	3,5
Overheid moet meer geld spenderen aan sport.	5,5	13,1	32,0	34,6	14,8

Bron: ISSP 2007.

7.90 Fysieke fitheid

Evolutie fysieke fitheid van de Vlaamse jeugd van 12 tot 18 jaar, 1990-2005.

Fysieke tests	1990-2005
Flamingo evenwicht (evenwicht)	▲
Snelikken met één hand (snelheid ledematen)	▲
Zittend reiken (lenigheid)	▼
Verspringen uit stand (explosieve kracht)	▼
Handknijpkracht (statische kracht)	▼
Sit-ups (rompkracht)	▼
Hangen met gebogen armen (functionele kracht)	▼
Snelheid shuttle run (snelheid)	▼
Uithouding shuttle run (uithouding)	▲

Bron: Bloso.

meeste parameters blijken inderdaad te dalen sinds 1990. Uithouding gaat er - tegen de trend in - wel op vooruit.

Een belangrijke partner voor de bevordering van sportparticipatie bij de jeugd zijn de scholen. Er is een lichte groei in het totaal aantal scholen dat deelnam aan **schoolsportactiviteiten**. Opvallend is vooral een significante stijging van het aantal deelnemende scholen uit het bijzonder onderwijs. Daar waar vroeger zoveel mogelijk getracht werd om de leerlingen uit het bijzonder onderwijs te integreren in de activiteiten van het gewoon onderwijs, wordt nu extra aandacht besteed aan specifieke activiteiten voor deze leerlingenpopulatie. Globaal nemen jaarlijks meer

dan een miljoen jongeren deel aan schoolsportactiviteiten. Voor twee van de vier **schoolsportevenementen** wordt echter ten opzichte van 2005 een daling vastgesteld van het aantal deelnemers. Deze daling is te wijten aan het feit dat zowel het aantal actiedagen van de Gordel voor Scholen als de Avonturentrophy voor scholen werden verminderd.

Wat de landelijke schoolsportactie 'Schoolsport doe je niet alleen' betreft, wordt een spectaculaire stijging vastgesteld van het aantal deelnemende secundaire scholen, dit wijst er op dat deze actie die over 3 schooljaren verloopt in het tweede jaar op kruissnelheid is gekomen dankzij een betere bekendheid en de specifieke promotie. Het project 'Fitte School' stimuleert scholen om initiatieven op te zetten rond voldoende bewegingsmogelijkheden en sport. Ook gezonde voeding is daarbij een aandachtspunt.

Topsport

Via een integraal topsportbeleid wil de Vlaamse overheid maximale ontplooiingskansen geven aan talentvolle sporters om topprestaties te leveren op internationaal niveau. Een succesvol topsportbeleid veronderstelt ondermeer het tijdig detecteren van talent en vervolgens een goede begeleiding. In september 2007 zijn er 6 **topsportscholen** aangeduid in Vlaanderen die een specifieke studierichting "topsport" mogen inrichten, zowel op ASO als TSO niveau. In de studierichtingen topsport krijgen de leerlingen/topsporters binnen het uurrooster wekelijks 4, 6 of

7.91 Schoolsport

Evolutie van deelnemende scholen aan schoolsportactiviteiten, van 2000 tot 2006.

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Basisonderwijs	2.156	2.238	2.227	2.219	2.245	2.297	2.290
BLO	170	172	162	161	179	172	184
Secundair	662	637	653	646	669	657	658
BUSO	103	96	95	91	92	89	96

Bron: Bloso.

7.92 Schoolsportevenementen

Evolutie van het aantal deelnemers aan grote schoolsportevenementen, van 2000 tot 2006.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vlaamse Veldloopweek	136.783	147.861	150.109	161.398	163.001	181.335	188.886
Gordel voor Scholen	29.952	33.686	30.156	31.944	32.612	32.252	29.703
Avonturentrophy voor scholen	1.248	1.134	1.254	1.320	1.434	1.290	1.068
100 sportkriebels / sportprikkel	4.846	4.645	3.560	3.964	4.611	4.458	4.480

Bron: Bloso.

7.93 Topsportscholen

Evolutie van de kerncijfers topsportscholen, van schooljaar 2002-2003 tot 2007-2008.

	02-'03	03-'04	04-'05 *	05-'06 *	06-'07 *	07-'08*
Aantal participerende sportfederaties in topsportscholen	16	17	17	16	16	17
Sportfederatie						
Voor topsport erkend en gesubsidieerd	13	14	14	13	13	14
Niet voor topsport erkend en gesubsidieerd	3	3	3	3	3	3
Leerlingen in Topsportschool	454	449	426	507	513	561
Man	324	318	314	341	355	398
Vrouw	130	131	112	166	158	163
Uitgereikte topsportstatuten	568	570	514	578	568	622
Man	383	380	357	378	389	434
Vrouw	185	190	157	200	179	188

*Topsportbeloften (Basisschool) niet meegerekend

Bron: Bloso.

10 uur training in hun sport en 2 uren lichamelijke opvoeding, aangepast aan hun sport. De sportieve opleiding en begeleiding gebeurt door trainers aange-steld door de sportfederaties. In het schooljaar 2007-2008 participeren 17 sportfederaties in de verschil-lende topsportscholen, waarvan 14 sportfederaties topsportsubsidies krijgen voor hun participatie in een topsportschool. Om in een studierichting topsport in te kunnen schrijven dienen de leerlingen over een topsportstatuut te beschikken dat wordt uitgereikt door de selectiecommissie van het topsportconvenant en dit op basis van strenge selectiecriteria. De ver-houding tussen het aantal leerlingen in een topsport-school en het aantal uitgereikte topsportstatuten blijft gunstig evolueren. Inmiddels is deze verhouding al

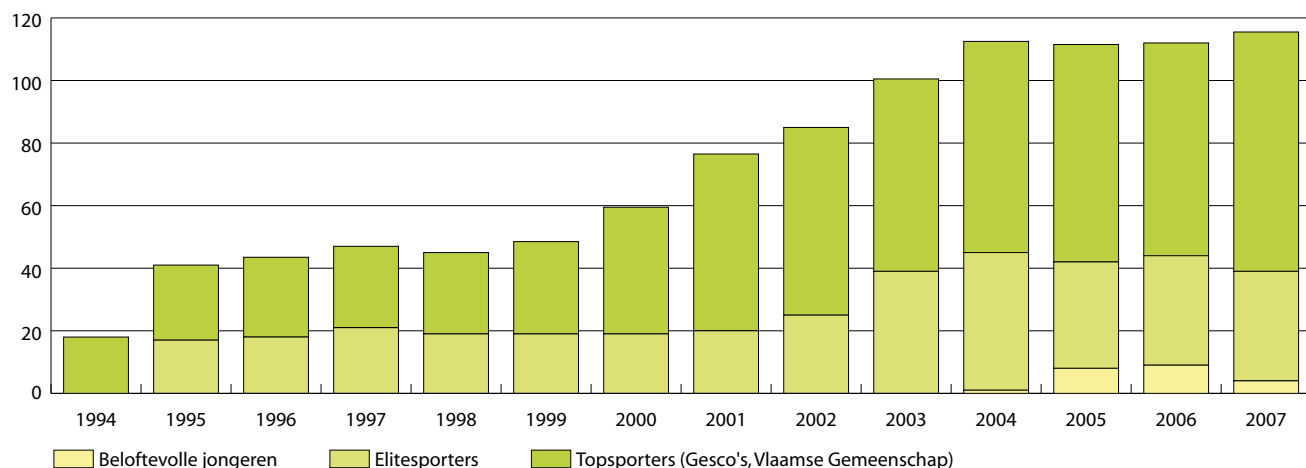
90%. Dit is een belangrijke evolutie want het geeft een verhoogde garantie op een kwalitatieve begelei-ding van jong topsporttalent.

Om de doorstroming vanuit het secundair naar het hoger onderwijs mogelijk te maken, werd in 2003 het Bloso **Topsportstudentenproject** Hoger Onderwijs opgestart voor de categorie Elitesporters en een jaar later voor de categorie Beloftevolle Jongeren. Dit met als doel de combinatie van topsport en studies in het hoger onderwijs te optimaliseren.

Enmaal de studies achter de rug blijkt dat topsport zich moeilijk laat combineren met werk. Daarom wordt sinds 1994 voorzien in tewerkstellingsconfrac-

7.94 Tewerkstelling topsporters

Evolutie van het aantal tewerkstellingscontracten voor topsporters, van 1994 tot 2007.

Bron: Bloso, CJSM.

7.95 Medailles en finaleplaatsen

Aantal medailles en finaleplaatsen behaald in 2006, binnen 26 topsportfederaties, voor senioren.

	WK				EK			
	Goud	Zilver	Brons	Finaleplaats	Goud	Zilver	Brons	Finaleplaats
Atletiek	0	0	1	0	3	0	0	5
Boogschieten	0	1	0	nvt	0	0	0	nvt
Gehandicaptensport	1	2	1	0	2	3	3	1
Judo	0	0	0	nvt	0	0	2	nvt
Kajak	0	0	0	0	0	0	0	3
Korfbal	Geen WK georganiseerd				0	1	0	nvt
Paardensport	1	2	1	10	0	0	1	0
Roeien	0	0	0	2	Niet van toepassing			
Rolschaatsen	0	0	2	0	0	2	2	0
Triatlon/Duathlon	1	2	2	nvt	0	1	1	nvt
Waterski	0	0	0	0	0	4	5	0
Wielrennen	2	1	0	nvt	0	0	0	nvt
Zeilen	0	0	0	0	1	0	0	nvt
Totaal	5	8	7	12	6	11	14	9

11 federaties behaalden geen medaille (badminton, basketbal, gymnastiek, handbal, ju-jitsu, schermen, schieten, squash, taekwondo, tafeltennis, volleybal).
Voor tennis worden geen WK's of EK's georganiseerd.

Bron: Bloso.

ten. Bij de start ging het enkel om een wielproject. Een jaar later startte het Bloso **Tewerkstellingsproject** en in 2001 werd onder meer Atletiek Vlaanderen opgericht. In 2007 werden voor 115,5 FTE middelen uitgetrokken.

Medailles op grote internationale wedstrijden vormen een graadmeter voor het succes van het topsportbeleid. Atletiek, wielrennen, paardensport en waterski leverden in 2006 de meeste medailles op. Maar deze graadmeter blijft natuurlijk beperkt tot sporten waarvoor in 2006 wereld- of Europese kampioenschappen georganiseerd werden. Daarnaast lijken recente prestaties van de jeugdige Vlaamse topsporters er op te wijzen dat er een evolutie is in positieve zin. In diverse sporttakken worden goede prestaties neergezet. Zo werden recent ondermeer goede prestaties geleverd op het Europese Jeugdkampioenschap zwemmen in Antwerpen en de EYOF (Europees olympisch jeugdfestival) in Belgrado.

Gezond sporten

Door het verhogen van de sportparticipatie wil het beleid de Vlaming actiever, fitter en gezonder laten worden. Het promoot dan ook op de eerste plaats een gezonde sportbeoefening en lichaamsbeweging. Belangrijke voorwaarden hiervoor zijn een kwaliteitsvolle dienstverlening op het gebied van sport-

medische keuring en begeleiding, een transparant dopingbeleid en een goede letselpreventie.

Wat het **keuringsbeleid** betreft wordt er gewerkt op drie niveaus. Ten eerste, de sportmedische evaluatie van jongeren tot 18 jaar met introductie en gebruik van de jongerensportpas. Ten tweede, de sportmedische keuring en begeleiding van recreatieve en amateursportbeoefenaars door een keuringsarts of sportarts. Ten derde, de keuring en begeleiding van de getalenteerde sportbeoefenaars in de erkende sportmedische keuringscentra.

In 2007 waren er vier erkende centra voor het keuren en begeleiden van getalenteerde sporters, in 2008 zijn dat er vijf. In 2007 werden er 3.700 sporters begeleid door deze centra, waaronder ongeveer 600 getalenteerde sporters. Daarnaast zijn er ongeveer 270 erkende keuringsartsen actief. Deze zijn vrij goed verspreid over Vlaanderen. In absolute aantallen springen uiteraard de grote steden eruit, gerelateerd aan het aantal inwoners vallen vooral enkele kleinere steden en middelgrote gemeenten op.

Het steunpunt Sport, Beweging en Gezondheid maakte een berekening van het aantal **sportletsels** in Vlaanderen. In totaal komen zij voor de periode 2003-2004 op 465.450 sportletsels, of ongeveer 13% van de actieve sporters. Voor meer dan de helft gaat het wel om lichte letsels. Zonder deze lichte letsels komt men nog tot 245.848 letsels of ongeveer 7% van de actieve sporters. Voor een deel van de sportdisciplines kan ook het specifieke letselrisico worden berekend. De hoogste letselrisico's worden vastgesteld in teamspor-

7.96 Letselrisico's

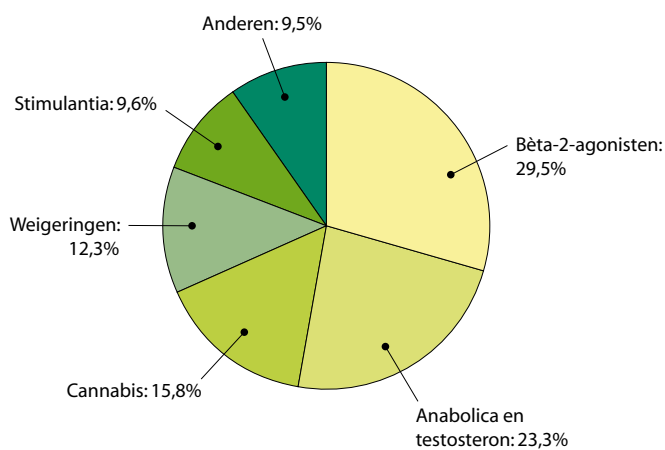
Letselrisico's per sportdiscipline, in %

	Letselrisico
Judo	5,5
Fietsen (baanwielrennen, veldrijden, mountainbike)	2,7
Karate	1,4
Zwemsporten	0,6
Handbal	9,0
Basketbal	7,5
Veldvoetbal	7,4
Gymnastiek	7,4
Volleybal	5,8
Taekwondo	4,1
Triathlon/ Duathlon	3,2
Zaalvoetbal	3,1
Atletiek	2,9
Tennis	0,9

Bron: Cumps en Meeusen, 2007.

7.98 Dopingsubstantie

Percentage positieven naar dopingsubstantie, in 2007.

Bron: team Medisch Verantwoord Sporten.

ten zoals handbal, basketbal en veldvoetbal. De laagste risico's doen zich voor in zwemsporten en tennis. Letsels en de daarmee gepaard gaande kosten zijn de negatieve gevolgen van sportparticipatie. De directe medische en indirect medische kost van acute sportletsels liep in 2003 respectievelijk op tot meer dan 15 en 111 miljoen euro. Ondanks dit kostenplaatje zijn de voordelen van sportparticipatie veel groter. Om de socio-economisch gevolgen van letsels te verminderen op zowel korte als lange termijn is een goede sportletselpreventie wel een noodzaak.

In 2007 werden bijna drieduizend **dopingcontroles** uitgevoerd. Dit is een gevoelige stijging ten opzichte

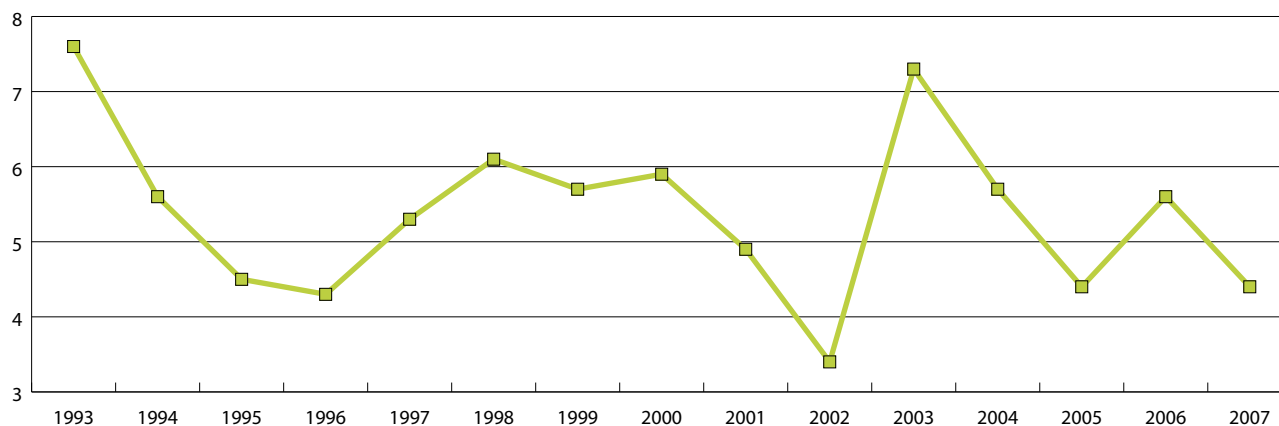
van de voorgaande jaren. Het aantal sporters dat positief testte ligt in 2007 lager dan in 2006, maar even hoog als in 2005 en het gemiddelde van 4,4% over 15 jaren.

2007 was bovendien het jaar waarin de controles buiten wedstrijdverband op kruissnelheid kwamen. Meer dan een kwart van de uitgevoerde controles vonden plaats buiten wedstrijdverband. In 2006 was dit nog minder dan 5%.

De meeste overtredingen kunnen gesitueerd worden bij middelen die de ademhaling verbeteren (bèta-2-agonisten) of middelen die spierversterkend werken en het recuperatievermogen bevorderen (anabolica

7.97 Dopingratio's

Evolutie van het aandeel dopingovertreders ten opzichte van het totaal aantal controles, van 1993 tot 2007.

Bron: Team Medisch Verantwoord Sporten.

7.99 Dopinggebruik

Vaststelling van het dopinggebruik bij de tien meest gecontroleerde sporttakken, 2007.

	Controles	Positief	% Positief
1. Kickboksen	97	12	12,4
2. Boksen	120	8	6,7
3. Wielrennen	954	61	6,4
4. Judo	101	4	4,0
5. Triatlon	87	3	3,4
6. Basket	167	3	1,8
7. Atletiek	309	5	1,6
8. Zwemmen	62	1	1,6
9. Voetbal	290	3	1,0
10. Volleybal	95	0	0,0

Bron: team Medisch Verantwoord Sporten.

en testosteron). Binnen de 10 meest gecontroleerde sporten in Vlaanderen hebben kickboksen, boksen en wielrennen een bovengemiddelde overtredingsratio. De trend dat mannelijke sporters meer positief testen dan vrouwelijke sporters wordt ook in 2007 bevestigd. Het percentage overtreders bij de mannelijke sporters ligt tweemaal hoger dan bij de vrouwelijke sporters. ■